

Yerli səviyyədə dinlərarası dialoq üçün 12 təlimat

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Yerli dini vəziyyəti bilmə və başa düşmə

01 Yerli hakimiyyət orqanları dinin indi **fərdi və kollektiv kimliklərin yaradılmasında** oynadığı artan rolu, onun sosiallaşmaya və sosial təsvirlərin ortaya çıxmasına və eyni zamanda vətəndaşlarının dünyaya baxışlarına göstərdiyi təsiri nəzərə almağa dəvət edilir. Din nəsildən nəsilə ötürülmüş inanclar sisteminin və bir ənənəyə sadıqlığın ifadəsi və nəticəsidir. O, insanların düşüncə tərzini formalaşdırmağa, dəyərlər və rəftar qaydalarını müəyyən etməyə yardım edir.

02 Bu hakimiyyət orqanları yerli dini qrupların nisbi böyüklüyü və necə təşkil olunmaları barədə yaxşı **bilgiyə** sahib olmalıdır. Tədrisləri və təlimləri eləcə də təklif etdikləri xidmətlər vasitəsilə yerli dini təşkilatların fəaliyyətlərinin ictimaiyyət üçün çox faydalı olduğu unudulmamalıdır. Onlar üzvlərinə ehtiyac hissini aşılır və sosial əlaqələr qurmalarına və yerli icmanın

tam hüquqlu parçaları olmalarına yardım edir. Etnik və/ya dini azlıqların yeri və rolunu başa düşmə yerli hakimiyyətdə tam monopoliyaya sahib olan **çoxluq** tərəfindən tətbiq edilən gizli nüfuzun bərabər şəkildə anlaşılması ilə müşayiət edilə bilər. Bu cür yanaşma azlıqların zorla müdafiə mövqelərinə itilmiş olmalarının qarşısını almağa yardım edə bilər. Ailələrin xüsusən də mədəni dəyərlərini cəmiyyətə açıq olaraq sonrakı nəsillərə ötürməyə kömək edən anaların roluna xüsusi diqqət ayrılmalıdır.

03 Dini təşkilatlar homogen vahidlər kimi deyil bəzən özləri **münaqişəli baxışların** mövzusu olan təşkilatlar kimi görülməlidir. Yerli hakimiyyət orqanlarının eyni zamanda öz icmalarına təsir edə bilmək gücündə olduğu tərəfdaşlarla dialoq qurma qərarı həm bu gün həm də gələcək üçün həddindən artıq əhəmiyyətlidir.

Dialogda iştirakçılar arasında başa düşməni təşviq etmə

04 Yerli hakimiyyət orqanları mədəni bənzərlikləri və fərqləri müşahidə edərək, dünyagörüşləri yeri adətlərdən və praktiklərdən fərqli olan şəxsləri anlayaraq və həmçinin bu məlumatı yayaraq **digər mədəniyyətləri kəşf etmə** prosesinə də öz töhfələrini verməlidir. Dini praktikaları deyil mədəni bilikləri inkişaf etdirmək məqsədilə çoxsaylı dini biliklərin tədris edilməsinə həvəsləndirərək bunu həyata keçirə bilərlər. Həm məktəbdə həm də dini təhsil mərkəzlərində verilən bu cür təhsil daha böyük dünyagörüşü və bilik axtarışına nail olmaq istiqamətində aparıcı faktor olacaq. Digərlərinə açıq olma başqasının inancını və ya şəxsi və sosial dəyərlərini daha yaxşı başa düşmək istəyini yarada da bilər. Bu da radikallaşma riskini azaltmaq üçün daha böyük mədəni açıqlığa öz töhfəsini verə bilər. Bu fəaliyyət qadınlar və kişilər arasında bərabərliyin şərtlərini yaratmaq və onların reallaşmasını təmin etmək istəyi ilə müşayiət edilməlidir.

05 Yerli hakimiyyət orqanları qarşılıqlı biliyi və şəxslər arasında təması inkişaf etdirmək və inamsızlıq və hətta qorxu hissələrini azaltmaq üçün **əlverişli zamanı** müəyyən etməlidirlər. Məqsəd məlumatsızlıqdan biliyə, bilikdən başa düşməyə və başa düşmədən inama gedən davamlı inkişafı təmin etməkdir. Uyğun fəaliyyətlərə müxtəlif ibadət yerlərinə səfərlər və ya illik mədəniyyətlərarası və ya dinlərarası forum və ya festivalın təşkili daxil ola bilər. Bu, çoxtərəfli fikir mübadiləsi üçün mədəniyyətlərarası və dinlərarası şüaranın yaradılması ilə müşayiət edilə bilər.

Tərəfdaşlıq qurma

06 Yerli hakimiyyət orqanları **ön cəbhədədirlər** və onların yerlərdə aktiv fəaliyyəti, aidiyyəti olanların hamısı ilə tanışlığı və innovasiya bacarıqları onlara dini fəaliyyətlərdə aparıcı və tamamilən **legitim** rolunu verir. Onların apardığı müzakirələr və fəaliyyətlər açıqlıq, innovasiya və təcrübə məsələləri ilə müşayiət olunmalıdır.

07 Yerli hakimiyyət orqanlarının dialoqu təşviq etmək və tərəfdaşlıqlar yaratmaq istiqamətində oynadığı rol **bəzi şərtlərə ilk başdan cavab verildiyi** təqdirdə uzun müddət üçün daha səmərəli və keçərli ola bilər.

- ▶ qanuniliyə hörmət ;
- ▶ qadınlar və kişilər arasında bərabərliyin təşviqi ;
- ▶ dini neytrallıq və ayrı-seçkiliyin olmaması ;
- ▶ bütün fəaliyyət sahələrində şəffafılıq.

08 Yerli hakimiyyət orqanları dinlərarası dialoqu aparılması ilə birbaşa məşğul olmamalıdır. Subsidiarlıq prinsipləri və dini muxtariyyət rəsmi sponsorluqdan və ya bu cür dialoqu təşkilindən asılı olmalıdır. Rəsmi mövqe **etinasız olmama** və **müdaxilə etməmə** ruhunda olmalıdır. Yerli hakimiyyət orqanlarının oynadığı rol aydın şəkildə müəyyən edilmiş və razılaşdırılmış məqsədlərə əsaslanan və əsasən asanlaşdırıcı, vasitəçi və ya lazım gəldiyində tənzimləyici roludur. Onların nöqtəyi nəzərindən, yəni araşdırılmış neytrallığa görə dinlərarası dialoq əslində inancdan daha çox ağıla, inamdan daha çox biliyə əsaslanır.

09 Tanıma və inam məhfullarını vurğulayaraq yerli hakimiyyət orqanları pluralizmin demokratik idarəetməsinə müsbət münasibət göstərib dinlərin problem kimi deyil resurs kimi görünməsinə təmin edə bilər. Onların fəaliyyəti iki istiqamətdə aparılmalıdır: yerli dini qurumlar üçün daha **məntiqli təşkilati** struktur qurma və **sosial vəhdəti** gücləndirmə. Dialoqda iştirak edən qurumlar və tərəfdaşlar xüsusi rollarından kənara çıxmamalıdır və dialoqu hər şeydən öncə dəstəklənməli olan birgə dəyər kimi görməlidirlər.

10 İbadət yerlərinin tikilməsi və idarə edilməsi kimi fəaliyyətlər tarazlığı və ahəngi təşviq etmək üçün istifadə edilməli və daha böyük açıqlığa və gettolaşmamağa dəvət etməlidir. Bu, **dinlərarası yanaşmanın** təcridən çoxdinli yanaşmanı ötür keçməli olması deməkdir. Yerli hakimiyyət orqanlarının fəaliyyətləri müxtəlif adlarla çağırılan Tanrıya olan ümumi inamı təşviq etmək məqsədini daşmalıdır.

11 Yerli hakimiyyət orqanlarının dini müxtəliflik və dinlərarası dialoq ehtiyacları ilə bağlı narahatlıqları konkret şəkildə yerli sosial həyat, idman, təhsil, şəhərsalma və mədəniyyət siyasətlərində və yerli təşkilatlarla qurduqları əlaqələrdə öz əksini tapmalı və beləcə buna **transversal ölçü** verməlidir. Bu şəkildə xüsusi sahə təşkil etməkdənsə bütün fəaliyyət sahələrinə təsir etməli və onlar barəsində məlumat verməlidir. Gər aidiyyəti olan tərəflər bir-birilərini dinləsə kanadalıların «**məntiqli uyğunlaşma**» adlandırdıqlarına nail olmaq mümkün ola bilər. Bu, digər əsas hüquqlarla münaqişədə olmadığı müddətdə dini inanclarını ifadə etmək üçün dini icmalara verilən maksimum fürsət deməkdir.

Dəyərləndirmə

12 Yerli dini təşkilatlarla məşvərət edərək yerli hakimiyyət orqanları hansı **meyar və göstəricilərin** onların mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqunun səmərəliliyini dəyərləndirmək üçün istifadə edilməli olduğunu öncədən müəyyənləşdirməlidir. Bunlara onların öz ekspertizalarının inkişafı və inanclar arasında mübadilə şəbəkələrinin və ya təlim və məlumat mərkəzlərinin qurulması daxil ola bilər. Özlərinin xüsusi yanaşmalarını inkişaf etdirmək istiqamətində onların müxtəlif nizamlamalarını müqayisə etmək və tutuşdurmaq məqsədilə həmçinin digər yeri hakimiyyət orqanlarının nümayəndələri ilə təmasda olmalıdırlar.

Yerli və Regional Hakimiyyətlər Konqresinə görə mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun təşviqi yerli icmalarımızı təşkil edən fərqli qruplar arasındakı dialoqun əsas elementidir.

Dözümsüzlüyə və radikallaşmaya qarşı mübarizə və qarşılıqlı hörmət şəraitində «birgə yaşamın» gücləndirilməsi üçün səmərəli vasitəsidir.

Konqres bu mövzudakı işini 2006-cı və 2010-cu illərdə Fransanın Monşanən şəhərində təşkil edilmiş iki konfransla başladı. Yerli hakimiyyətlərin nümayəndələri, ali məktəb müəllimləri və həmçinin beynəlxalq təşkilatlar və dini liderlər bu tədbirlərdə aparılan müzakirələrdə iştirak etdilər. Müzakirələrin mövzusu yerli hakimiyyətlərin dinlərarası dialoqda xüsusən də yaxşı praktikaların mübadiləsindəki rolu, dünyəvilik prinsipləri, dini təhsil, dini liderlərin təlimi və ibadət yerlərinin maliyələşdirilməsi idi. Bu 12 prinsip Avropa Şurasının 2008-ci ildə qəbul edilmiş «Ləyaqətlə Bərabərhuquqlu Birgə Yaşama» adlı Mədəniyyətlərarası Dialoqa dair Ağ Kitabında təqdim edilən fikirləri tamamlayır.

www.coe.int/congress-intercultural
congress.intercultural@coe.int

Nəşr tarixi: Mart 2016

AZE

www.coe.int

Avropa Şurası qitənin insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsindəki aparıcı təşkilatdır. 28-i eyni zamanda Avropa İttifaqının üzvü olan 47 üzv dövlətdən ibarətdir. 47 üzv dövlətində yerli və regional demokratiyanın gücləndirilməsindən məsul olan Yerli və Regional Hakimiyyətlər Konqresi Avropa Şurasının bir təsisatıdır. İki palatadan (Yerli hakimiyyətlər Palatası və Regionlar Palatası) və 3 komitədən təşkil edilən bu təsisat 200 000-dən çox region və bələdiyyə qurumlarını təmsil edən 648 seçilmiş nümayəndədən ibarətdir.

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE